

ยุทธศาสตร์เชิงพุทธกับการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทย Buddhist Strategy and Reconciliation in Thai Society.

นพพร ะรินทน

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

วสิษฐ์พล กุลพรม ทักษิณ ประชามอญ และพระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

wisidpol@hotmail.com

บทคัดย่อ

ความปรองดองสมานฉันท์เป็นความสำคัญที่ควรเกิดขึ้นในสังคมทุกๆสังคม เพราะเป็นการเสริมสร้างความกลมกลืนสมัครสมานสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้สังคมทุกระดับเกิดความสงบสุขร่มเย็น เกิดสันติสุขอย่างยั่งยืนท่ามกลางสังคมที่แปรเปลี่ยนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่มีการขยัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมทุกระดับ ในทางพระพุทธศาสนามีหลักพุทธธรรมหลายประการที่สามารถนำมาบูรณาการประยุกต์ใช้ ในการช่วยลดความขัดแย้งในด้านทิฐิสามัญตาเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ซึ่งหลักธรรมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ได้แก่ สาราณียธรรม 6 และสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขร่มเย็นอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์เชิงพุทธ, การเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์, ความสงบสุขร่มเย็นอย่างยั่งยืน

Abstract

Reconciliation is a priority that should occur in every society. because it enhances harmony and unity one and the same so that society at all levels can have peace and tranquility To achieve sustainable peace amidst a changing society, it is imperative that conflicts arise at all levels. In Buddhism, there are many Buddhist principles that can be integrated and applied. in helping to reduce conflicts in the common-sighted view, enhancing reconciliation The dharma principles that will be

applied include the 6 Saranee Dharma and the 4 Sangahavattha. for the society to achieve sustainable peace and tranquility

Keywords: Buddhism strategies to strengthen unity, harmony, peace, peace

บทนำ

ความปรองดองสมานฉันท์ถือว่ามีสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบันเพราะสังคมปัจจุบันนี้เกิดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลายด้านในปี พ.ศ. 2555 กระทรวงวัฒนธรรม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ร่วมกันบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการนำแนวทางของวัฒนธรรม โดยเฉพาะคุณธรรมและจริยธรรมซึ่งเป็นสันติวิธีไปส่งเสริมกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์บนพื้นฐานของความถูกต้อง ยุติธรรมและความยอมรับทุกภาคส่วนโดยมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมทั้งเยาวชน สตรี ประชาชน ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ในการสร้างความสามัคคีและความปรองดองสมานฉันท์ในชุมชนและสังคม ความปรองดองสมานฉันท์ดังกล่าวมาถือว่ามีสำคัญยิ่งที่ทุกฝ่ายต้องหาทางในการช่วยกันแก้ไข ปัญหาและความขัดแย้ง สังคมมีความสลับซับซ้อนเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นมามากจะมีแนวโน้มไปสู่ความรุนแรงได้ง่าย สันติวิธีจะเข้ามามีบทบาท และทำหน้าที่ในการประสานรื้อรอยความขัดแย้งเหล่านั้น เพื่อให้สังคมไทยได้ปรับกระบวนการทัศน์ จากวิธีเดิมที่ใช้อำนาจเข้าไปแก้ไขปัญหาแบบสังคมโบราณซึ่งใช้ไม่ได้แล้วในสังคมปัจจุบัน ไปสู่กระบวนการทางสังคมที่เน้นการเข้ามามีส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เรียกว่า “วิธีการอารยะ” หรือ “ความเป็นอารยะ” กล่าว คือ เป็นการพัฒนาจากสังคมเดิมไปสู่แนวทางสันติวิธี(ประเวศ วะสี, 2545)

บทความนี้ ผู้เขียนจึงใคร่นำเสนอยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์เชิงพุทธ ให้เกิดความสงบสุข ร่มเย็นขึ้นกับสังคมไทยอย่างยั่งยืนภายใต้บริบทแห่งเมืองแห่งพระพระพุทธศาสนาที่มีประชาชนไทยนับถือกันเป็นส่วนใหญ่ของประเทศ

ยุทธศาสตร์การสร้างความปรองดอง และสมานฉันท์ในสังคมไทยปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์หลัก 9 ข้อ คสช. ใช้เป็นแนวทางพัฒนาประเทศ โดยน้อมนำยุทธศาสตร์การพัฒนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 1. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม 2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน 3. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งภาคการเกษตร ความมั่นคงของอาหาร และพลังงาน 4. ยุทธศาสตร์

การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน 5. ยุทธศาสตร์การสร้าง
เชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม 6. ยุทธศาสตร์การจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 7. ยุทธศาสตร์ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง
โครงสร้างการบริหารงานของรัฐบาลให้เกิดประโยชน์กับประชาชน ในการให้บริการอย่างแท้จริง
8. ยุทธศาสตร์ในการปรับปรุงระบบโทรคมนาคม เทคโนโลยีของชาติ ให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนใน
อนาคตให้ ทัดเทียมกับอาเซียน และประชาคมโลก 9. ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตคอร์รัปชันอย่างยั่งยืน สิ่งที่คนไทยและประเทศไทยยังเป็น ปัญหาคับ และต้องมีการพัฒนา
อย่างเร่งด่วน อันนี้ก็ต้องด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัว ประชาชนเองในทุก
ระดับชั้นทุกเพศ ทุกวัย

ความหมายของความปรองดอง

การปรองดอง (Reconciliation) หมายถึง การจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ใน
สังคมที่เคยแตกแยก ต่อสู้ และปะทะกัน ทั้งในระดับความคิดและในระดับการใช้ความรุนแรงทาง
กายภาพ ในการตกลงเพื่อเข้าสู่การเจรจาสันติภาพ (peace talk) ระหว่างกลุ่มต่างๆ โดยไม่ใช้ความ
รุนแรง และทำการสร้างองค์กรหรือสถาบันที่เป็นประชาธิปไตยในการเข้ามาช่วยปรองดองและต่อรอง
อำนาจระหว่างกลุ่มต่างๆ ในที่นี้อาจจะรวมถึงการใช้มาตรการออกกฎหมายนิรโทษกรรม เพื่อเป็น
เครื่องมือเยียวยาความเสียหายโดยเริ่มจากการแสวงหาความจริงในอดีต สาเหตุความไม่เป็นธรรมใน
สังคม การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเดือดร้อนจากความขัดแย้ง การแสวงหาข้อเท็จจริงของ
ความคิดแต่ไม่หาคนผิด และการจัดสรรอำนาจใหม่ระหว่างกลุ่มต่างๆในสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้
แต่ควรระลึกด้วยว่า การใช้กฎหมายนิรโทษกรรมแต่เพียงอย่างเดียว ไม่สามารถนำไปสู่การปรองดอง
อย่างแท้จริงได้ การปรองดองจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อต้นตอของความขัดแย้งในสังคมได้รับการแก้ไข การ
จะเริ่มแก้ไขได้ก็โดยการพิสูจน์ทราบ บันทึก และชี้แจงข้อเท็จจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะสังคมมี
สิทธิในการเข้าถึงความจริง การรับทราบความจริงจึงจะนำมาสู่ความเข้าใจ การให้อภัย และเมื่อนั้น
การปรองดองจึงจะเกิดขึ้นได้ (Murphy, 2010: 1-37) และการปรองดองสมานฉันท์จะเป็นผลสำเร็จนั้น
เราต้องฝึกฝนอบรมที่ตนเอง อบรมที่คนในสังคมให้เข้าใจในการอยู่ร่วมกัน ขจัดความขัดแย้งต้องฝึก
สร้างความเข้าใจที่คนในสังคมก่อนพัฒนาด้านจิตใจให้มองกว้าง มองไกล มองประโยชน์ส่วนรวม
มองเห็นความสงบสุขของส่วนรวมเป็นสำคัญ ดังที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้ชี้ว่า ทำ

อย่างไรจะพัฒนาปุณฺชนไปให้เป็นอริยชนหรืออารยชน เราจึงต้องพัฒนาปุณฺชนนี้ขึ้นไปอีก เพื่อไม่ให้
มนุษย์ปุณฺชนเหล่านี้มาสร้างปัญหาความขัดแย้ง ไม่มาทำสงครามกัน ไม่ให้มาเอารัดเอาเปรียบข่มเหง
รังแกอะไรต่าง ๆ สารพัด ที่มันเกิดเป็นปัญหาในสังคมปัจจุบัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต),
2543, 28-29)

สำหรับงานศึกษาของไทย พบบางของสถาบันพระปกเกล้า (2555: 18) ได้ให้ความหมายของ
การปรองดองไว้ว่า การปรองดองได้แก่กระบวนการต่างๆ ที่ป้องกันแก้ไขไม่ให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นมา
ใหม่อีกครั้ง โดยการสร้างสันติภาพ หดุดยั้งวงจรความรุนแรง และสร้างสถาบันที่เป็นประชาธิปไตยให้
กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง แต่ในส่วนของแนวทางการปฏิบัตินั้นเป็นที่ยอมรับว่าอาจไม่ย่นง่ายนักที่จะสามารถ
ทำตามแนวคิดทฤษฎีของการปรองดอง เนื่องจากกระบวนการปรองดองไม่สามารถแยกออกจากสังคม
ที่มีปัญหาความขัดแย้งและความหวาดกลัวอย่างรุนแรงได้ การปรองดองเป็นกระบวนการที่
ยากลำบาก ยาวนาน คาดเดาได้ยากและเกี่ยวข้องกับการวางแผน ขั้นตอนและวิธีการต่างๆ ที่
เหมาะสม และต้องทำอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เช่น การมีสันติธรรมแทนที่
จะแก้แค้น การจัดการความทรงจำร่วมกัน และสร้างการอธิบายจากมุมมองต่างๆ ของความขัดแย้ง
อย่างเท่าเทียมกัน

ในทางปฏิบัติ สังคมไทยหลังปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา เป็นสังคมที่มีความแตกแยกกันอย่างมาก
ทั้งความแตกแยกทางการเมือง (ระหว่างกลุ่มสีเสื้อต่างๆ) ความแตกแยกทางเศรษฐกิจ (ความแตกต่าง
ระหว่างชนชั้น ความไม่เป็นธรรมในการแบ่งปันทรัพยากร) และความแตกแยกทางสังคม (การไม่ได้รับ
ความยุติธรรม หรือ ถูกปฏิบัติแบบ “สองมาตรฐาน”) นำมาสู่การจัดการปัญหาด้วยการตั้ง
คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) สมัชชาปฏิรูป
ประเทศ และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทยในการสร้างความปรองดองในชาติ

ยุทธศาสตร์เชิงพุทธกับการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทย

ยุทธศาสตร์เชิงพุทธ ซึ่งหมายถึงการนำเอาหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเป็น
ยุทธศาสตร์ในการสร้างสร้างความสมานฉันท์ขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยก่อนอื่นที่เราจะ
สร้างความปรองดองกันได้นั้น สิ่งแรกที่เราต้องทำคือต้องมีความรู้ถึงปัญหาอย่างลึกและกว้าง เมื่อรู้แล้ว
ต้องเข้าถึงปัญหาเหล่านั้น อย่างเข้าใจในประเด็นและรายละเอียดต่างๆ ของปัญหาเหล่านั้น แล้วค่อย
มาคิดหาวิธีแก้ปัญหานั้น ซึ่งพระพุทธศาสนาได้แสดงหลักการในการแก้ปัญหาของชีวิตไว้แล้วใน

หลักธรรม ชื่อ อริยสัจ 4 นั่นคือ (1) ทุกข์ หรือวิฤติการณ์ต่างๆ คือความไม่มีสันติภาพ ไม่มีความ
ปรองดอง (2) สมุทัย สาเหตุแห่งความทุกข์ คือ เหตุแห่งวิฤติการณ์ ต้นเหตุที่แท้จริงของวิฤติการณ์
แห่งความแตกแยกในสังคมไทย หรือในโลกนี้ก็คือ ความไม่มีศีลธรรม จึงเป็นเหตุให้เห็นแก่ตัว พอเห็น
แก่ตัว ก็เป็นความเดือดร้อนแก่บุคคลนั้นและเดือดร้อนแก่บุคคลอื่นทันที (3) นิโรธ ความดับทุกข์ คือ
สันติภาพ หรือความปรองดอง ซึ่งถือว่าเป็นนิพพานสำหรับคนทั่วไปในโลก (4) มรรค ทางให้ถึง
สันติภาพ หรือความปรองดอง

นอกจากนั้นแล้วการอยู่ร่วมกันในสังคม ควรรู้หน้าที่และความสัมพันธ์ของคนในรัฐ ควรปฏิบัติ
ต่อกันในสังคมเพื่อความสามัคคี เป็นหลักไผ่สามัคคีที่ควรมีต่อกันในสังคมที่ตนเป็นอยู่หรืออยู่ร่วม ไม่
ว่าจะอยู่ในตำแหน่งหรือฐานะใดในสังคม ไม่เกิดการตั้งข้อรังเกียจอันเป็นเหตุให้เกิดการแตกความ
สามัคคีของคนในรัฐ มีความเป็นเอกภาพอันหนึ่งอันเดียวกัน คนทุกคนมีความเสมอภาคทางด้านต่างๆ
เป็นส่วนหนึ่งของรัฐเหมือนกัน เรียกว่า สาราณียธรรม(ที.ปา. 11/317/257) มี 6 ประการ คือ

(1) เมตตาการุณกรรม ควรแสดงออกทางกายด้วยความเมตตา ด้วยกิริยาอาการที่สุภาพ
เรียบร้อย อ่อนโยน แสดงไมตรีและความหวังดีต่อกัน มีการช่วยเหลือมีการให้ความร่วมมือ เคารพใน
สิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ให้ความสำคัญแก่สมาชิกทุกคนโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ เพศ หรืออายุ
เพราะถือว่าสมาชิกทุกคนมีความเสมอภาคทางด้านสังคม ไม่ควรให้ความแตกต่างทางเศรษฐกิจและ
สังคมมาเป็นเครื่องกำหนดให้บุคคลหนึ่งเหนือกว่าบุคคลหนึ่ง ควรคิดว่าคนทุกคนเท่าเทียมกัน ในฐานะ
ของความเป็นมนุษย์เหมือนกัน มีคุณค่าและมีความสำคัญเท่าเทียมกันโดยไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งถูกดูหมิ่น
เหยียดหยาม หรือถูกกลั่นแกล้ง ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับ
การศึกษา หรือความแตกต่างทางวัฒนธรรม

(2) เมตตาวาจกกรรม ควรแสดงออกทางวาจาด้วยความเมตตา ด้วยคำพูดที่สุภาพ น้ำเสียงที่
ไพเราะชวนฟังบอกถึงความหวังดีแก่กัน ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ สั่งสอนหรือแนะนำตักเตือน
กันด้วยความหวังดี แสดงความเคารพนับถือกัน ใช้เหตุผลในการเจรจากันโดยใช้ปัญญา ไม่แสดง
อาการโกรธกริ้ว ไม่ใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา ทะเลาะโจมตีต่อกัน พูดด้วยความหวังดีต่อกันและมุ่ง
ประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ในเวลาที่มีเหตุการณ์อะไร
ต่างๆ ก็จะหันหน้ามาพูดจาปรึกษาหารือกันปรับความเข้าใจกันได้ การวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล
และในทางสร้างสรรค์

(3) เมตตามโนกรรม ควรแสดงออกทางใจด้วยความเมตตา โดยตั้งจิตปรารถนาดีต่อกัน นึกคิดแต่ในสิ่งที่จะก่อประโยชน์ให้แก่กันและกัน ไม่คิดเบียดเบียนมุ่งร้ายผู้อื่น ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มองกันในแง่ดี มีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส แสดงความรักและไมตรีอย่างจริงใจโดยไม่มีอุบายซ่อนเร้น ไม่มีลักษณะที่เรียกว่าจู้จี้จุกจิก สงวนจุดต่าง แต่เป็นแบบว่ายอมรับจุดต่าง และอยู่ด้วยจุดร่วม คือ แม้จะมีความแตกต่างโดยผิวพรรณ เชื้อชาติ ลัทธิศาสนา และสติปัญญา ก็รับรู้และยอมรับกันตามเป็นจริง ไม่ถือเป็นเรื่องที่จะแบ่งแยกรังเกียจียดฉันทันท์กัน พร้อมใจที่จะสมัครสมานสามัคคี โดยจุดร่วมพื้นฐานที่ทำให้รักกันและอยู่ร่วมกันได้ สำนึกเกี่ยวกับคุณค่าและศักดิ์ศรีของบุคคล ถือว่าบุคคลมีความเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นมนุษย์ แม้ว่าจะมีลักษณะอย่างอื่นไม่เหมือนกัน เช่น เพศ วัย ความรู้ รสนิยม เป็น

(4) สาธารณโภคี จะต้องแบ่งปันในสิ่งของที่ได้มาโดยชอบธรรม มีความสุขในการให้ แม้เป็นของเล็กน้อยก็ไม่หวงนำมาเฉลี่ยแบ่งกันให้ได้ใช้สอยบริโภคทั่วกัน มีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม มิให้ช่องว่างระหว่างชนชั้นมากนัก ถ้าหากต่างคนต่างคอยคิดแต่จะเอาประโยชน์ส่วนตัวยึดมั่นติดในผลประโยชน์เห็นแก่ตัวมาก โดยไม่คำนึงหรือมองถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ไม่สามารถเฉลี่ยเจือจานกันได้ จะทำให้สังคมมีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงกันมาก เมื่อคนมีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงกันมากในเรื่องรายได้ในเรื่องทรัพย์สินสมบัติหรือสิ่งทีครอบครอง จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่คนอื่น ดังนั้น ทุกคนควรมีความโอบอ้อมอารีเผื่อแผ่แบ่งปันเจือจานแก่กัน เรียกว่าสิ่งของที่ได้มานั้นเป็นของส่วนรวม เช่น รัฐให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนให้มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง ส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนเพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้สูงขึ้น จัดให้มีบริการด้านสาธารณูปโภคที่ดีแก่ประชาชน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เป็นต้น

(5) ศีลสามัญญตา ควรมีความประพฤติ รักษาระเบียบวินัย มีความสุจริตทางกาย วาจา ที่ จะกลมกลืนเข้ากันได้ มีความประพฤติดีงามต่อกัน ถูกต้องตามระเบียบวินัยของบ้านเมือง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่สังคม จะต้องประพฤติตนในข้อปฏิบัติเดียวกัน ปฏิบัติตามกฎหมาย เชื่อและยึดถือเคารพในสิ่งเดียวกันของสังคม ไม่ทำตัวเป็นแกะดำในวงสังคม เคารพกฎหมาย และระเบียบของสังคมที่ตกลงยอมรับกัน ทำตามกฎหมายกติกาของสังคม มีความเสมอภาคส่วนบุคคล ขจัด การเอารัดเอาเปรียบระหว่างสมาชิกในสังคม ไม่ทำให้ตนเองเป็นที่รังเกียจแก่ผู้อื่นและสังคม มีระเบียบวินัย ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม มีการเลือกผู้แทนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่แทนตน และยึด เสียขามมากเป็นหลักในการยุติความขัดแย้ง ใช้สันติวิธีในการประนีประนอม ถ้าในสังคมนี้มีความ

ประพจน์ไม่สม่ำเสมอ มีใจผู้ร้ายมาก กฎหมายไม่สามารถควบคุมคนให้มีความประพฤติเสมอกัน หรือสถาบันการปกครองไม่สามารถปฏิบัติต่อทุกคนอย่างยุติธรรมเสมอกัน ปลอ่ยให้มีการเบียดเบียน ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่างๆ เช่น มีกลุ่มก่อการร้าย ขบวนการยาเสพติด กลุ่มล่องหนและเด็ก ไปค้าประเวณีบ้าง เป็นต้น อย่างนี้สังคมประชาธิปไตยก็อยู่ไม่เป็นสุข ระส่ำระสายและพัฒนา ประชาธิปไตยลำบาก ผู้ไม่มีระเบียบวินัยไร้คุณธรรมส่วนมากจะเป็นผู้ที่ปกครองตนเองไม่ได้ หรือ ปกครองตนเองไม่เป็น ถ้าในสังคมไม่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อยแล้ว ความขัดแย้งวุ่นวาย กันทำให้สับสนระส่ำระสาย กลายเป็นเหตุผลให้คนที่เราเรียกว่าเผด็จการ ยกเป็นข้ออ้างเข้ามาจัดการ ปกครองบีบบังคับเหมือนกับว่า เมื่อฝ่ายปกครองตัวเองไม่เป็น ปกครองกันไม่ได้แล้ว ก็ต้องใช้วิธีการ โดยการจัดการให้สงบเรียบร้อย เมื่อความยุ่งยากกันมากเป็นเวลานาน คนจำนวนมากก็จะอยากได้การ ปกครองแบบนี้อีก วงจรอุบาทว์ความชั่วร้ายก็เลยวนเวียนไม่มีที่สิ้นสุด ทุกคนจะต้องอยู่ร่วมกันอย่าง เป็นสุขโดยการยึดมั่นในระเบียบวินัย กฎเกณฑ์กติกาสังคมจะต้องร่วมกันรักษา ผดุงความยุติธรรม เคารพกฎระเบียบค่านิยมของสังคม

(6) ทัศนวิสัยสัญญา จะต้องมีความเชื่อมั่นยึดถือในหลักการ อุดมการณ์ และอุดมคติที่ร่วมกัน หรือสอดคล้องไปกันได้ มีความเห็นเสมอกันมีการยอมรับในหลักการเดียวกัน ยอมรับนับถือความ คิดเห็นของกันและกัน ทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เคารพกฎเกณฑ์ และกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะนี้การเมืองจะต้องเคารพเสียงข้างมากของ ประชาชน การป้องกันสิทธิของฝ่ายเสียงข้างน้อย มีความเสมอภาคระหว่างบุคคล การวิพากษ์วิจารณ์ การปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้นตามวิถีทางประชาธิปไตย ประชาชนไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากจน จะต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน เมื่อ กระทำผิดจะต้องใช้กฎหมายเดียวกัน การลงโทษอย่างเดียวกัน และถ้าได้รับเหตุอันควรปราณีก็ควร ได้รับเช่นเดียวกัน

สรุปได้ว่า สาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมสำหรับสร้างความปรองดอง ในการแสดงออกถึง หน้าที่และความสัมพันธ์ของคนในรัฐควรปฏิบัติต่อกันในสังคม เพื่อความสามัคคี อยู่ร่วมกันในสังคมมี ความเห็นใจกัน และมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันต่อหน้าและลับหลัง ทำให้เกิดความระลึกถึงกันสร้างสรรค์ ให้เกิดความรัก ความเคารพ การสงเคราะห์ อนุเคราะห์กัน ไม่ให้มีการทะเลาะวิวาทกัน เสริมสร้างให้ เกิดความสามัคคีในสังคม ยึดมั่นในความเสมอภาคเสรีภาพของประชาชน คนทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าเทียมกัน ดังนั้น ประชาชนทุกคน จะต้องปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค มีสิทธิเสมอภาคต่อการ

ปฏิบัติตามกฎหมาย มีความเสมอภาคในโอกาส เศรษฐกิจ และสังคม มีความเชื่อมั่นยึดถือในหลักการ
อุดมการณ์ประชาธิปไตย เคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ย่อมนำมาซึ่งความ
ผาสุกเมื่อก้าวโดยสรุปแล้ว ในการแก้ทุกซ์หรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของมนุษย์จำเป็นต้องจัดการกำจัด
โรคทางจิตของมนุษย์ คือ (1) ตัณหา หรือ กิเลส การแสวงหากำไรสูงสุดและผลประโยชน์อันสืบเนื่อง
จากการทุจริตคอร์รัปชั่น และการบริโภคนิยมถูกรอบงำโดย โลภะจิต โทสะจิต โมหะจิต (2) มานะ
ความต้องการอำนาจอย่างบ้าคลั่ง (3) ทิฎฐิ ความยึดมั่น ถือมั่น ในลัทธิความเชื่ออุดมการณ์ทาง
การเมือง เมื่อเราสามารถแก้ไขปัญหายภายในจิตใจของทุกคนเหล่านี้ได้ ปัญหาต่างๆ ภายนอกที่เกิดขึ้น
แล้วก็จะสงบไปเองโดยปริยาย เปรียบเสมือนดังไฟที่หมดเชื้อแล้ว เพราะฉะนั้น วิธีการสร้างความ
ปรองดองที่ดีที่สุด คือการแก้ที่ภายในจิตใจของทุกคนตามหลักพุทธสันติวิธีดังกล่าวแล้ว จึงจะสามารถ
สร้างความปรองดองในสังคมได้อย่างถาวรมั่นคง

นอกจากนั้นคุณธรรมที่สำคัญที่ต้องนำมาประยุกต์ในการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดองสงบสุข คือ
สังคหวัตถุ 4 หลักธรรมแห่งการแบ่งปัน หรือ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนในสังคมให้รักใคร่กลม
เกลียวซึ่งกันและกัน สมานสามัคคีให้เกิดขึ้นอย่างเหนียวแน่น และ สังคหวัตถุ 4 จึงเป็นเหมือน
กุญแจนำชีวิต เข้มทิศนำสังคมให้ก้าวไปสู่สันติภาพ ความสงบสุข และลดการย่ำยีพิพาทกันและกัน มอง
เพื่อนมนุษย์ด้วยกันเป็นสิ่งมีชีวิตที่จะคอยดำรงช่วยเหลือ ไม่มองเพื่อนมนุษย์ด้วยกันคือเหยื่อที่จะคอย
เอารัดเอาเปรียบกัน

สังคมไทยทุกวันนี้จำเป็นต้องใช้หลักธรรมในเรื่องของสังคหวัตถุ 4 ให้มาก
เพราะว่าเป็นหลักธรรมที่ช่วยเหลือเกื้อหนุนกันคนในสังคม เพราะสังคมต้องการเยียวยาจากบาดแผลแห่ง
ความขัดแย้ง ซึ่งสังคหวัตถุ มีอยู่ด้วยกัน 4 ประการคือ

1. ทาน หมายถึงการให้ การแบ่งปัน การจุ้นเจือ สามารถแบ่งออกเป็น 3 อย่างคือ

1.1 อามิสทาน หมายถึง การให้สิ่งของที่เป็นวัตถุ การช่วยเหลือด้วยสรรพกำลังวังชาที่
เรามีอยู่ เป็นต้น

1.2 อภัยทาน หมายถึงการให้อภัยกันและกัน ไม่พยาบาทจองเวรกันและกัน แม้แต่การ
ให้อภัยศัตรูที่มามุ่งร้ายหมายขวญเรา ก็ควรที่จะให้อภัย แต่บางคนกลับไม่เป็นเช่นนั้น กลับมีแนวคิด
ที่ว่า “บุญคุณต้องทดแทน แค้นต้องชำระ” “ที่เอ็งอย่าว่า ที่ข้าเอ็งอย่าไว” ซึ่งถ้าหากว่าเรามองข้าม
ตรงนี้ และหันไปสมานหลักอภัยทานเราก็จะได้หลักที่ว่า “บุญคุณต้องทดแทน ความแค้นต้องให้อ
ภัย” และปรัชญาจีนกล่าวว่า “วางดาบประหาร สำเร็จเป็นอรหันต์”

1.3 ธรรมทาน หมายถึง การแนะนำในสิ่งที่ดี ทานข้อนี้ถือว่ามียผลมากกว่าทานอื่นๆ ดัง
ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรับรองว่า “การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง”
เป็นที่น่าสังเกตว่า หลักธรรมในเรื่องของทานมีหลายแห่งเช่น บุญกิริยาวัตถุ 3, บารมี 10,
ทศพิธราชธรรม, เป็นต้น และทานก็เป็นหนึ่งในหลักธรรมของสังคัตถุ 4 อีกด้วย

2. ปิยวาจา

ปิย แปลว่า น่ารัก, วาจา แปลว่า การพูด หมายถึง การพูด การจา ด้วยถ้อยคำสัจ ไม่พูดปด
มตเท็จ และกล่าวด้วยคำไพเราะเสนาะหู คือ "ปากหวาน ขานไพเราะ" เจริญด้วยถ้อยคำอ่อนหวาน
ซึ่งเป็นคำที่ฟังแล้วระรื่นหู ไม่แสลงหู อันเป็นการทำลายมิตรและไม่สร้างศัตรู เพราะทุกคนต่างก็ชอบ
ฟังคำหวานและขานไพเราะทั้งนั้น คำพูดนั้นเมื่อเราพูดไปแล้วมันจะเป็นนายของเรา ฉะนั้นเราก่อนพูด
ควรคิดไตร่ตรอง ว่าคำพูดนั้นเป็นคำแสลงหูหรือไม่ ทิ่มแทงใจคนอื่นหรือเปล่า และคำพูดนั้นถ้าหากว่า
คนอื่นมาพูดกับเรา มันเป็นคนมีดี คนดาบมาทำร้ายอันตรายหลังจากได้พูดไปแล้วหรือไม่

ปิยวาจา มีประโยชน์อย่างไร

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างแล้วกัน ชายหนุ่มหน้าตาดีสองคน คนหนึ่งเป็นคนหยาบคาย ตรงกันข้าม
กับชายหนุ่มอีกคน ที่พูดด้วยถ้อยคำไพเราะเสนาะหู ทั้งสองถือพ่ายเท่ากันนั้นก็คือ มีใบหน้าที่ตาหล่อ
หลาว ถ้าเทียบกับดาราก็เท่ากับโดม ปกรณ์ลัม แต่ต่างกันตรงที่ วาจา ที่ใช้พูดออกมานั้นต่างกัน ทั้ง
สองคนนั้น อยากจะจีบลูกสาวของคนหัวล้าน แน่แน่นอนเลยว่า คนหัวล้านจะมีอุปนิสัย (Personal
Characteristics) ชื่นน้อยใจ มีหน้าซำยังหวังลูกสาวอีกต่างหาก คึกทั้งคู่นั้นยิ่งใหญ่นัก เขาทั้งสองก็เลย
หาญาติโยม จีบลูกสาว ได้ยินว่า ตาเฒ่าหัวล้านคนนั้น มีว้อยอยู่สองตัว ก็เลยทำที่ว่าขอซื้อว้อย คนแรกที่
พูดไม่ไพเราะ เปิดศึกก่อน ไปถึงบ้าน ตาเฒ่าหัวล้านคนนั้น ก็เปล่งวาจาว่า "นี่ ตาเฒ่าหัวล้าน จะขาย
ว้อยเท่าไรวะ" ตาเฒ่าหัวล้านได้ยินคำไม่ไพเราะ ไม่พูดไม่จา ทำหน้าซึ่งซัง ขึ้นไปบนบ้าน หยิบปืนลูก
ซองไล่ยิงชายหนุ่มคนนั้นวิ่งหนีแทบไม่ทัน ทีนี้ถึงคิวของชายหนุ่มที่พูดไพเราะ ไปถึงบ้านตาเฒ่าหัวล้าน
คนนั้น พร้อมเอ่ยวาจาสำบัดสำนวนว่า "พ่อเอ๋ย พ่อผมตกปกลงใน หน้าไล่เฉลิมทอง ว้อยของพ่อทั้งสอง
พ่อจะขายเท่าไร" ด้วยวาจาที่หนุ่มคนนี้พูด คนฟังได้ยินแล้ว มันต่างกันมากกับคนแรก ตัวเหมือนกับ
ลอยขึ้น จิตใจฟู ตาเฒ่าหัวล้านยิ้มแก้มปริ พร้อมเอ่ยขึ้นว่า " ลูกเอ๋ย ลูกกู ว้อยของพ่อทั้งคู่ ลูกจงเอาไป
เถิด" เห็นไหม ได้ว้อยมาฟรีๆ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น ด้วยคำพูดอันอ่อนหวาน ภาษาบาลีเขา
เรียกว่า สณฺหสุขุม คือทั้งละเอียดยทั้งสุขุม ทีนี้ ชายหนุ่มที่พูดไม่ไพเราะ เห็นอย่างนั้น เกิดความอิจฉา ก็
ไปยุแยงตะแครงรั้ว กับลูกสาวหัวล้านบอกว่า ไอ้หนุ่มคนนั้นอะ ที่เอาว้อยไป มันไปนิทา ตาแก่หัวล้าน

โง่ งงกัน แก่ก็แก่ เป็นต้น ลูกสาวฟังแล้วก็อาฆาตไปบอกกับพ่อว่า " พ่อๆ ต้องไปเอาวัวมาคินนะ พ่อ
อย่ายอมเป็นอันขาด เขามาว่า พ่อหัวล้าน ขึ้น้อยใจ" ตาเฒ่าหัวล้าน ฟังยังไม่ทันจบ ก็คว้า ไม้ปู้ก จะ
ไปตีชายหนุ่มพุตไฟเพราะคนนั้น มีกำลังเงื่อจะตี ชายชายตาเห็น แล้วพุตขึ้นว่า " พ่อเอ๋ย พ่อผมตกป
บ่า พ่อวังละล้า ละหลังจะไปไหน?" ตาเฒ่า เปลี่ยนใจ จากความโกรธเป็นความรักเมตตา แล้วเอ่ยขึ้น
ว่า " ลูกเอ๋ยลูกรัก พ่อลืมปู้ก เลยนนำมาให้" ได้ฟรีอีก

แล้วที่นี้ได้ทั้งวัว ได้ทั้งปู้ก ตาเฒ่าหัวล้าน เดินกลับมาบ้านมือเปล่า ลูกสาวเห็น ก็พุตว่า " พ่อ
ลูกให้ไปเอาวัวมาคิน ไหนล่ะ วัวอยู่ไหน แล้วนี้ ปู้กที่พ่อถือเอาไปจะไปเอาวัวมาคิน ลืมไว้ไหนล่ะ"
พ่อของหญิงสาวคนนั้นตอบว่า " พ่อให้เขาไปแล้ว เขาพุตไฟเพราะ พ่อทำร้ายเขาไม่ลงหрокและก็ผืนใจ
เอาวัวที่ให้ไปกลับมาไม่ได้หрок" ลูกสาว ไม่ยอม ดึงแขนพ่อให้ไปเอาวัวมาคินให้ได้ บอกว่า " จ้้น พ่อ
ไปกับหนู ต้องไปเอาวัวกับปู้กคินมาให้ได้" ทั้งคู่เดินไปด้วยใจมุ่งมั่นจะเอาของที่สูญไป มาคินให้ได้ พอ
ไปถึงที่หนุ่มคนนั้นกำลังผูกวัวอยู่ ทั้งคู่ถือเชือกจะดึงวัวมาคิน ชายหนุ่มที่พุตไฟเพราะ กล่าวว่า "พ่อเอ๋ย
พ่อผมตก ปกเกล้า พ่อจูงลูกสาวจะไปไหน?" ตาหัวล้าน คิดในใจ (คิดในใจแต่กระผมได้ยีนกร้ากก.....)
เอาอีกแล้วกู ชมเราอีกแล้ว จิตใจฟองขึ้น เหมือนกับมดได้น้ำตาล แล้วพุตขึ้นว่า"ลูกเอ๋ย ลูกแก้ว พ่อ
นั้นแก่แล้ว เลยนาลูกสาวมาให้" เห็นไหม อานิสงส์ของการพุต การจาที่ ไฟเพราะเสนาะหุ นั้นมี
คุณประโยชน์ต่อคนพุต และมีคุณค่าต่อคนฟังมากน้อยแค่ไหน เรื่องนี้ให้แง่คิดว่า การพุต ถือว่าเป็น
บันไดของการคบค้า สมาคม และเป็นหลักประกันแห่งการผูกมิตร เป็นหลักแห่งการเชื่อมสะพานต่อ
การปฏิสัมพันธ์ต่อคนใกล้ชิดอีกด้วย

3.อรรถจริยา คือการประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ หมายความว่า การทำตนให้มีค่า ไม่ว่าเรา
จะสูง ต่ำ ดำ ขาว เป็นเพียงแค่คนธรรมดา แต่ว่ามีค่าต่อสังคม ก็ถือว่าเขาผู้นั้นทำคนให้เป็นมนุษย์ ทำ
คนให้เป็นสัตว์ประเสริฐได้ อรรถจริยามีความหมาย 2 ประการ คือ

1. การประพฤติตนไม่ให้เดือดร้อน
- 2.การไม่ระรานหรือเบียดประโยชน์ของบุคคลอื่น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นต้น
อรรถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและต่อผู้อื่น ไม่เล็งเห็นประโยชน์ของตนจนก้าวล่วง
เบียดเบียนผู้อื่น เพื่อสนองความต้องการของตน ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในคัมภีร์ธรรมบท
ททกนิกายว่า

อุตตถลั ปรัตถเน

พหุนาปิ น หาปเย

อุตตทตถมภิญญา

สทตถปสุโต ลียา

แปลว่า บุคคลไม่ควรทำประโยชน์ตนให้เสียไป (แม้แต่น้อย) เพราะประโยชน์ผู้อื่นมาก (ต่อเมื่อ) รู้แจ้งประโยชน์ตนก่อนแล้ว จึงควรชวนช่วยในประโยชน์ผู้อื่น

4.สมานัตตา หมายถึงการวางตัวอย่างเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ไม่ใช่พอตัวเองได้ดิบได้ดี ก็ลืมเพื่อนพ้องน้องพี่ ญาติสนิทมิตรสหาย ที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูลเรา มีความหมาย 2 ประการคือ

1. การวางตัวในสถานะ เช่น การวางตัวในครอบครัว การวางตัวในสังคม เป็นต้น
- 2.การประพฤติตนอยู่ในความเสมอภาค เช่น การไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนสนิทมิตรสหาย ไม่นานอง พ้องนาย ขายเพื่อน เป็นต้น

สังคหวัตถุ 4 เป็นเหมือนกุญแจนำชีวิต เข้มทิศนำสังคมให้ก้าวไปสู่สันติภาพ ความสงบสุข และลดการย่ำยีพิพาทกันและกัน มองเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเป็นสิ่งมีชีวิตที่จะคอยดำรงช่วยเหลือ ไม่มองเพื่อนมนุษย์ด้วยกันคือเหยื่อที่จะคอยเอารัดเอาเปรียบกัน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2540)

ดังนั้นการสร้างความปรองดองสมานฉันท์เชิงพุทธให้เกิดขึ้นกับสังคมไทย กล่าวคือเป็นการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ สิ่งสำคัญหรือเป้าหมายหลักคือ **การเข้าถึง การเข้าใจ และการนำสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง** ถึงจะเป็นผล หรือบรรลุตามเป้าหมายอย่างแท้จริง **การเข้าถึง** คือ การสนใจ ใฝ่ใจ มีความจริงจัง จริ่งใจ ต่อการที่จะเข้าหาธรรมะข้อดังกล่าวอย่างจริงจัง ที่จะนำมาแก้ไขปัญห **การเข้าใจ** คือ เข้าใจความหมายของธรรมะ นำเอาหลักธรรมนั้นมาวิเคราะห์ รู้ซึ่งถึงความหมาย เข้าใจอย่างลึกซึ้ง สามารถตีความหมายได้อย่างแตกฉาน บุรณาการในด้านการนำมาแก้ไขปัญหได้อย่างถูกต้อง จากทฤษฎีอันปราศรัยเปรี๊ยะในภูมิธรรมนั้นอย่างแท้จริง และ พร้อมทั้งจะน้อมนำเอาธรรมะนั้นสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ถึงจะเป็นประสิทธิผลอย่างแท้จริงได้ ถามว่าใครที่ควรจะนำเอาธรรมะมาแก้ปัญหได้ถึงจะประสบผล แน่แน่นอนว่า ปัญหาทุกอย่างจะแก้ไขเพียงคนเดียวคงไม่ประสบผลอย่างแน่นอน ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจกันหลายๆฝ่าย เพราะความปรองดองสมานฉันท์นั้นเป็นปัญหส่วนรวมที่ใหญ่ ที่เกิดจากส่วนรวม เกิดจากความขัดแย้งหลายฝ่าย เป็นผลกระทบกว้างขวาง ดังนั้นจึงเป็นปัญหาระดับสังคม ระดับชาติ ดังนั้นถ้าหากทุกฝ่ายมี **การเข้าถึง การเข้าใจ และการนำสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง** แล้ว การนำเอายุทธศาสตร์การสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์เชิงพุทธให้เกิดขึ้นกับสังคมไทยนั้นก็จะเป็นอย่างไม่ยากนัก และจะสามารถแก้ไขปัญหได้อย่างแน่นอน ดังกระบวนการด้านการศึกษา และปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา จะได้ผล จะมีการศึกษาเรียนรู้ไปตามขั้นตอน มีกระบวนการ ก็คือ **ปรียัติ** คือต้องศึกษาเรียนรู้

ภาคทฤษฎี **ปฏิบัติ** คือ การลงมือกระทำ และ**ปฏิเวธ** คือ ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการศึกษา และปฏิบัติ
นั่นเองคนส่วนใหญ่ของประเทศไทยเรานับถือพระพุทธศาสนา เป็นพุทธศาสนิกชนถึงร้อยละ 96
เปอร์เซ็นต์ ด้วยเหตุนี้ ดังพระพุทธทาสภิกขุ (2530) ได้กล่าวไว้ว่า “พุทธบริษัทจึงมีความ
จำเป็นเร่งด่วนที่ต้องศึกษาและทำความเข้าใจเรื่อง สันติภาพ เพราะสันติภาพเป็นจุดมุ่งหมายอย่างยิ่ง
ของพระพุทธเจ้าเพื่อที่ชวนช่วยกันและกันให้เกิดสันติภาพขึ้น

บทสรุป

การสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์นั้น สืบเนื่องจากความขัดแย้งในสังคมไทยมีขึ้นอย่างต่อเนื่อง
และทวีความรุนแรงตลอดมา เกิดขึ้นจากหลายเหตุปัจจัย นำไปสู่การแตกแยกทางความคิด การแบ่ง
ฝักฝ่าย และเกิดความไม่ลงรอยกันทางความคิด ไม่สามารถที่จะประสานรอยร้าวที่เกิดจากความไม่
เข้าใจร่วมกันให้เป็นเอกภาพได้ ภาวะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้มีโดยเฉพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น
ปัญหาเหล่านี้ลุกลามไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง แม้กระทั่งศาสนา จนเกิดขบวนการที่
นำปัญหาต่างๆ เหล่านั้นโยนไปสู่การแบ่งแยกทางสังคมจนยากที่จะก่อให้เกิดสังคมสมานฉันท์ได้
โดยง่าย ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2528) ได้กล่าวถึงทัศนะที่ถือว่าสันติภาพคือสภาพที่ปราศจากความ
ขัดแย้ง ตั้งอยู่บนสมมติฐานความเชื่อที่ไม่เป็นความจริงสองประการ คือ (1) ความขัดแย้งของมนุษย์
เป็นสิ่งที่สามารถจัดให้หมดสิ้นไปได้ (2) ความขัดแย้งเป็นสิ่งเลวร้ายหรือเป็นปัญหา สมมติฐานข้อ
แรกถูกวิจารณ์ว่าเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ ปัญหาของมนุษย์จึงอาจมิใช่การจัดความขัดแย้งให้สูญสิ้น
ไป เพราะเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ หากแต่อยู่ที่ว่ามนุษย์จะแก้ไขความขัดแย้งในแต่ละเรื่องด้วยวิธีใด
สมมติฐานข้อที่สองได้รับการโต้แย้งว่า ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมดาที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมและมีใช้เป็น
สิ่งเลวร้ายเสมอไป เพราะบางครั้งความขัดแย้งก็เป็นประโยชน์ได้ บางครั้งความขัดแย้งในสังคมก็ทำ
หน้าที่กระตุ้นนิรภัย (Safety value) ซึ่งช่วยผ่อนคลายความเป็นศัตรูกันและกันให้เบาบางลงได้
นอกจากนั้นยังช่วยตอกย้ำเอกลักษณ์ของกลุ่มให้ชัดเจนขึ้นในกรณีที่เกิดความขัดแย้งกับกลุ่มและ
เสริมสร้างความเป็นเอกภาพและดุลยภาพนอกจากนั้นความขัดแย้งยังเปรียบเสมือนสัญญาณเตือน
สังคมว่า ปัญหา กำลังคุกรุ่นอยู่ ความขัดแย้ง จึงไม่ใช่สิ่งที่ ต้องลบให้หายไปจากสังคมมนุษย์โดยสิ้นเชิง
นักวิจัยสันติภาพคงต้องถามปัญหาว่าจะแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งต่าง ๆ ให้ยุติลงด้วยสันติอย่างไร
มากกว่า(ประสาร พลเยี่ยม และ สุรพันธ์ ทับสุวรรณ, 2528) เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนารูปแบบวิถีชีวิต
สังคมนิยม ด้วยความสมัครใจของประชาชน ปราศจากการใช้อำนาจของรัฐ มหาตมะ คานธีให้ทัศนะ

ว่า “รูปแบบการปกครองที่ตื้นเขินจำเป็นต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองจะทำให้เกิด
ลักษณะในการปกครองโดยรัฐบาลที่ได้มาจากประชาชนปกครองประชาชน วิธีทางต่างๆ ที่ประชาชน
จะปกครองหรือสามารถปกครองตนเองได้นั้น คือการปกครองในระบอบประชาธิปไตยถ้าประชาชนมี
ส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น รูปแบบการปกครองก็จะมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ถ้า
ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยลงความเป็นประชาธิปไตยก็ม่น้อยลง”

สรุปได้ว่าหลักพุทธธรรมทางศาสนาจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่ง หรือเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่จะช่วย
เสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทย ให้เกิดความสงบสุข ร่มเย็น สมเป็นสังคมอันพึง
ปรารถนาดั่งอดีตที่ผ่านมา ซึ่งเป็นบริบทแห่งเมืองพระพุทธศาสนา

References

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เอกชัย ศรีวิลาศ. (2555). *การสร้างความปลอดภัย และสมานฉันท์ในสังคมไทย*. คณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณาการศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2528). “ความเรียงเบื้องต้นว่าด้วยสันติภาพกับกระบวนการเปลี่ยนแปลง
สังคม.” วารสารธรรมศาสตร์. (4 ธันวาคม, 2528).
- ประสาร พลเยี่ยม และ สุรพันธ์ ทับสุวรรณ.(2528). *ทฤษฎีการเมืองและจริยศาสตร์ตะวันออก*.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประเวศ วะสี. (2545) *สันติวิธีกับสิทธิมนุษยชน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ .
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). *พัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยจิตวิทยาแบบยั่งยืน*. มูลนิธิพุทธ
ธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2540) *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พ.ศ. 2540
- พุทธทาส อินทปัญโญ, (2530). *สันติภาพของโลก*. กรุงเทพมหานคร : ธรรมทานมูลนิธิ,
- สถาบันพระปกเกล้า (2555). *รายงานวิจัยการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ*. รายงานวิจัยเสนอต่อ
- Murphy, Colleen (2010). *A Moral Theory of Political Reconciliation*. Cambridge:
Cambridge University Press. Murphy.